

23.05.2020р. набув чинності Закон України № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві», відомий як резонансний Законопроект №1210, який був прийнятий Верховною Радою України ще 16.01.2020р., а підписаний Президентом через 5 місяців після його прийняття.

Даний Закон вносить суттєві зміни в процес податкового адміністрування та передбачає більше важелів контролю податкового органу під час здійснення контрольованих операцій та операцій з дивідендами. В основному це спричинено законодавчим запровадженням правил BEPS – Base Erosion and Profit Shifting, які покликані протидіяти виведенню податків за межі країни і «розмиванню» податкової бази. В основному нововведення торкнуться міжнародних груп компаній – пов'язаних між собою однією фін звітністю юросіб, що є платниками податків різних країн та контрольованих іноземних компаній, тобто юросіб, які мають іноземну реєстрацію, але контролюються резидентами України (так звані КІК фіноперації). Докладніше про удосконалення контролю за трансфертним ціноутворенням з імплементацією положень 8-10 проекту «13 кроків Плану дій BEPS» трохи згодом в наступних публікаціях.

Але вже зараз варто відмітити, що **в рамках запровадження правил BEPS збільшується кількість виплат, які прирівнюються до дивідендів. Серед них:**

- платіж у грошовій чи негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника (учасників) у зв'язку з розподілом чистого прибутку (його частини);
- суми доходів у вигляді платежів за цінні папери (корпоративні права), що виплачуються на користь нерезидента, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витагнутої руки»;
- вартість товарів (робіт, послуг), крім цінних паперів та деривативів, що придбаваються у нерезидента, у контрольованих операціях понад суму, яка відповідає принципу «витагнутої руки»;
- сума зниження вартості товарів (робіт, послуг), які продаються нерезиденту, у контрольованих операціях порівняно із сумою, яка відповідає принципу «витагнутої руки»;
- виплата в грошовій або негрошовій формі, що здійснюється юридичною особою на користь її засновника та/або учасника – нерезидента України у зв'язку зі зменшенням статутного капіталу, викупом юридичною особою корпоративних прав у власному статутному капіталі, виходом учасника зі складу господарського товариства або іншої аналогічної операції між юридичною особою та її учасником, у розмірі, що призводить до зменшення нерозподіленого прибутку юридичної особи.

Основна мотивація законодавця в рамках цього Закону – усунути технічні та логічні помилки у ПКУ та привести його у відповідність до положень Законів України:

- «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»;
- «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»;
- «Про публічні закупівлі»;
- «Про заставу»;
- «Про електронні документи та електронний документообіг»;
- «Про електронні довірчі послуги»;
- Кодексу України з процедур банкрутства тощо.

Варто зазначити, що частина нововведень вступить в силу з 1 липня, а частина з 2021р, але ті норми, які передбачають миттєве «набрання сили» досить боляче вдарять по бізнесу, робота якого і так порушена карантинними обмеженнями, оскільки виробникам доведеться оперативно перелаштовувати великий обсяг роботи зважаючи на новації.

ШТРАФИ ТА СИСТЕМА ПОДАТКОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

- скасування штрафних санкції до фізичних осіб у разі неподання або порушення строків подання інформації для формування Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (у разі зміни ПІБ, адреси тощо);
- скасування штрафних санкцій у випадках, коли помилки щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків у податковій звітності про суми доходів, нарахованих (сплачених) на користь платника податків, суми утриманого з них податку були виправлені податковими агентами самостійно, в тому числі протягом 30 календарних днів з дня надходження повідомлень про помилки, виявлені контролюючим органом;
- збільшення у 2 рази штрафів для платників податків за окремі порушення у сфері адміністрування податків;
- у розмірі 2 відсотків обсягу постачання (без ПДВ), але не більше 1200 грн, для кожної несвоєчасно зареєстрованої податкової накладної для операцій з постачання товарів/послуг, які звільнені від ПДВ або які оподатковуються за нульовою ставкою та ін. (п. 120-1.1);
- у розмірі 5 відсотків обсягу постачання (без ПДВ), але не більше 3400 грн, для кожної податкової накладної, яка не зареєстрована для операцій з постачання товарів/послуг, які звільнені від ПДВ або які оподатковуються за нульовою ставкою;
- за неподання контролюючою особою звіту про контрольовані іноземні компанії – у розмірі 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи за кожний такий факт (більше 210 200 грн), несвоєчасне подання цього звіту – 50 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи за кожний такий факт (більше 105 100 грн) та інші;

Разом з тим, запроваджується абсолютна нова концепція відповідальності платника податків з урахуванням:

- обов'язкового аналізу та доведення контролюючими органами наявності умислу та вини платника податків при вчиненні податкового правопорушення;
- притягнення до фінансової відповідальності платника податків за вчинення податкового правопорушення здійснюється за умови наявності в діянні вини (крім деяких податкових правопорушень, відповідальність за які настає незалежно від наявності вини, наприклад, неподання у строки документів для взяття на облік; здійснення видаткових операцій за рахунком платника податків банком тощо).
- визначення обставин, що пом'якшують відповідальність особи за вчинення податкового правопорушення (збігу тяжких особистих чи сімейних обставин; самостійне повідомлення, службова залежність) та звільняють від відповідальності (наприклад, внаслідок незаконних рішень контролюючих органів). Наявність подібних обставин зменшує на 50% суму штрафних санкцій);
- визначається обсяг відповідальності, перелік видів шкоди та фінансового розміру компенсації в разі протиправних рішень контролюючих органів.

ІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ УТОЧНЕНЬ ТА ТЕХНІЧНИХ УДОСКОНАЛЕНЬ (НА ДУМКУ ПОДАТКОВОЇ):

- упорядковуються функції та визначення контролюючих органів у зв'язку з реорганізацією Державної фіскальної служби України;
- впроваджуються норми щодо єдиної юридичної особи в структурі ДПС України;
- усуваються проблеми подвійного оподаткування шляхом запровадження процедури взаємного узгодження;
- вдосконалюються деякі питання функціонування електронного кабінету, зокрема: розширення переліку документів, які можуть бути отримані платником податків за допомогою електронного кабінету (повідомлення про відмову у прийнятті його податкової декларації, деякі документи за результатами перевірок, індивідуальні податкові консультації тощо); уточнення порядку доставки документа в електронній формі до платника через електронний кабінет;

надання платникам можливості подавати в електронному вигляді повідомлення (з документальним підтвердженням фактів) для виправлення неточної, неповної або застарілої інформації про себе, доступ до якої надається йому через електронний кабінет;

врегулювання організаційних процесів, пов'язаних з формуванням та прийманням звітності поданої засобами електронного зв'язку в електронній формі;

– вирішуються проблемні питання визначення дати сплати податкового зобов'язання, якщо граничний строк сплати податкового зобов'язання припадає на вихідний або святковий день (день, що настає за вихідним або святковим днем);

– визначаються чіткі вимоги до оформлення випадків втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платником;

– збільшується строк, на який може бути продовжено термін надання індивідуальної податкової консультації з 10 до 15 днів;

– надається можливість поновлення строку подання платником скарги в адміністративному порядку, якщо не пройшло 6 місяців з моменту отримання рішення;

– надається можливість нерезидентам оскаржити певні рішення у контролюючого органу, який їх виніс;

– запроваджуються нові умови оплати праці державних службовців контролюючих органів.

Новації даного Закону цим не закінчуються, адже передбачені зміни торкаються таких важливих для підприємств тем, як стягнення боргу, строків давності, обліку платників податку, ПДВ, місцевих податків та зборів, оподаткування доходів ФОП, акцизів, рентної плати тощо.

Про це – трохи згодом.

І на останок, досить жваву дискусію та великий супротив викликала зміна, вірніше, «розширення» поняття «ділової мети» – причини, яка може бути наявна лише за умови, що платник податків має намір одержати економічний ефект у результаті господарської діяльності.

Відповідно до новел, для цілей оподаткування вважається, що операція, здійснена з нерезидентами, не має розумної економічної причини (ділової мети), зокрема, але не виключно, якщо:

- головною ціллю або однією з головних цілей операції та/або її результатом є несплата (неповна сплата) суми податків та/або зменшення обсягу оподаткованого прибутку платника податків;
- у зіставних умовах особа не була б готова придбати (продати) такі роботи (послуги), нематеріальні активи, інші предмети господарських операцій, відмінні від товарів, у непов'язаних осіб.

Тобто, якщо платник здійснив операцію, яка дозволила йому законно отримати податкову пільгу, але ця операція не відповідає діловій меті, то платник буде позбавлений пільги.